

Archeologie

Jaarplan activiteiten in 2017

Dit jaarplan is besproken in het CCvD Archeologie op 12 december 2016 en vastgesteld door het SIKB-bestuur op @@ 2017

Inhoudsopgave

1. Missie, werkwijze en activiteiten SIKB.....	3
2. Trends in het werkveld archeologie	3
3. Scope werkveld archeologie.....	4
4. Programmalijnen archeologie 2017-2019	4
5. Jaarplan archeologie 2017	5

1. Missie, werkwijze en activiteiten SIKB

SIKB is een netwerkorganisatie die alle spelers (bedrijfsleven en overheid) bij elkaar brengt om samen de kwaliteit van de uitvoering van archeologie en het (water-) bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren. SIKB biedt op een concrete manier inhoudelijke ondersteuning voor de uitvoeringspraktijk van archeologie en het (water-) bodembeheer. SIKB werkt samen met deze spelers aan instrumenten en kennisoverdracht voor de hele keten van opdrachtgevers, uitvoerende bedrijven en bevoegde gezagen.

De SIKB-activiteiten bestaan uit het samen met betrokkenen ontwikkelen van (werk)methoden, het vastleggen van deze methoden in handreikingen of richtlijnen en het bieden van een platform voor kennisoverdracht en kennisdeling. Bij de activiteiten van SIKB staan de volgende uitgangspunten centraal:

- Aandacht voor ervaring en vakmanschap;
- Vernieuwing van proces en techniek;
- Duidelijke werkafspraken, en
- Borging van kwaliteit.

Werken aan kwaliteitsverbetering is werken met mensen, en vraagt om een goed samenwerkingsproces waarin alle belangen en relevante (praktijk)kennis worden betrokken. Bij het opstellen en beheren van kwaliteitsrichtlijnen (accreditatieschema's en beoordelingsrichtlijnen met bijbehorende protocollen) is het organiseren van deze processen de standaardwerkwijze van SIKB.

We zien dat de kwaliteitsborging zich verder ontwikkelt. Dit komt niet alleen voort uit wet- en regelgeving. Ook signalen uit het werkveld nodigen uit tot verdieping en verbreding van de thema's waarin SIKB actief is, en tot verbreding van de scope van de instrumenten voor thema's waarin SIKB al langer actief is.

Bij al deze werkzaamheden is samenwerking met andere partijen in het veld van groot belang. Samenwerking gebeurt onder meer op het vlak van SIKB datastandaarden voor de uitwisseling van digitale data in de domeinen Bodem, Water en Archeologie, inclusief het bevorderen van het gebruik van deze standaarden. Deze standaarden maken foutloze uitwisseling van digitale gegevens binnen de gehele keten (inzameling – verwerking – besluitvorming) mogelijk.

2. Trends in het werkveld archeologie

Het CCvD Archeologie wil het werkveld faciliteren met kennis en instrumenten die nodig zijn om adequaat in te spelen op de huidige wetgeving, maar ook op de maatschappelijke trends die relevant zijn voor de archeologie. Op dit moment zijn de volgende trends aan de orde:

- Meer nadruk op zelfregulering: Toenemen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering door het werkveld;
- meer nadruk op professionaliteit en minder op het afleggen verantwoording.

- Meer nadruk op integraal werken: Toenemende nadruk op afstemming tussen beleidsvelden bij besluitvorming over archeologie gerelateerde werkzaamheden, mede aangejaagd door de voorbereiding van de Omgevingswet en Omgevingsbesluiten;
- Toenemend belang van digitaal werken vanwege digitalisering van de samenleving;
- Decentralisatie van bevoegdheden naar gemeenten en regiovorming, waarbij de rol van lokale overheden in alle domeinen van het omgevingsbeleid toeneemt.

3. Scope werkveld archeologie

Het werkveld archeologie omvat momenteel de volgende thema's:

- Archeologisch veldwerk, specialistisch onderzoek en depotbeheer (land- en waterbodems);
- Bureauonderzoek en programma van eisen (land- en waterbodems)

Het CCvD Archeologie richt zich daarbij op de volgende doelgroepen: uitvoerende partijen, overheden, opdrachtgevers.

Het CCvD Archeologie zet de volgende instrumenten in om samen de kwaliteit van de uitvoering van archeologie en het (water-) bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren:

- Kennisoverdracht (websites, publicaties, , themabijeenkomsten);
- Duidelijke werkafspraken via richtlijnen (protocollen, leidraden, handreikingen);
- Borging van de werkafspraken (certificering, accreditatie);
- Borging van kennis (actorregistratie);
- Ondersteunende tools (websites, pakbon).

4. Programmalijnen archeologie 2017-2019

Het programma Archeologie richt zich in de komende jaren (2017-2019) op de volgende programmalijnen:

1. Effectief en actueel stelsel;
2. Effectiviteit van de instrumenten ;
3. Bevorderen van digitaal werken.

Ad 1) Programmalijn 'Effectief en actueel stelsel'

De activiteiten in deze programmalijn zijn gericht op effectieve samenwerking. De activiteiten in deze programmalijn hebben verder tot doel om te borgen dat de documenten en tools in de archeologie blijven voldoen aan de volgende criteria:

- Inhoudelijk actueel;
- Betrouwbaarheid van de analoge/digitale gegevens;
- Goede leesbaarheid en aantrekkelijk voor de gebruikers;

-
- Betrouwbaarheid en effectiviteit van de waarderingssystematiek;
  - KNA als basis voor goede contracten/opdrachten (oa KNA PS07);
  - Documenten worden aangepast op het nieuwe wettelijke stelsel (Omgevingswet)

Ad 2) Programmalijn 'Effectiviteit van de instrumenten'

Binnen deze programmalijn worden activiteiten uitgevoerd gericht op:

Evaluatie van het kwaliteitssysteem

- Begeleiden implementatie kwaliteitssysteem
- Faciliteren van de bevoegde overheid als eisensteller en toetsers
- Opstellen van een leidraad/KNA specificatie/toetsingskader voor het opstellen van verwachtingenkaarten

Ad 4) Programmalijn digitaal werken

- Het efficiënt en foutloos uitwisselen van digitale gegevens

5. Jaarplan Archeologie 2017

De geplande activiteiten op het gebied van archeologie voor de vier geschetste programmalijnen zijn weergegeven in de onderstaande tabellen.

Jaarplan Archeologie 2017	
Programmalijn Effectief en actueel stelsel	
<p>A. Vervolgproject prj 235 operationaliseren kwaliteitssysteem Nederlandse Archeologie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren Evaluatie - Meenemen wensenlijst: Notitie met aanbevelingen Bij het operationaliseren van het kwaliteitssysteem is zo veel mogelijk 'neutraal' overgegaan naar de versie 4.0. Wensen t.a.v. wijzigingen van de inhoud zijn geparkeerd. De wensen zijn verzameld in een notitie (zie notitie besproken in het CCvD van 18 mei 2015 versie 04 05 2015). Deze notitie bevat de lijst met aanbevelingen en wensen van de KNA-en Register-commissie aan het CCvD Archeologie. Het gaat om zaken die zouden leiden tot grotere aanpassingen aan de KNA protocollen dan waarvoor in de opdracht van de CCvD is gevraagd. Ook om redenen van de krappe tijdsplanning zou het niet verstandig zijn geweest de gesignaleerde fricties in de KNA-protocollen in 2016 op te lossen. - Opstellen brochure voor opdrachtgever en bevoegde overheid
<p>B PRJ 182 Vervolgproject verbeteren KNA specificatie PS07 Referentietabellen</p>	<p>De referentietabellen zijn nu nog te beperkt qua regio/soort vindplaats en behoeven mogelijk een andere opzet. Om het CCvD te helpen met het nemen van het een beter gefundeerd besluit is op 29 februari 2016 het advies <i>Referentietabellen (PS07), evaluatie en toekomst</i> (M. Huisman, Center-net) vastgesteld. Uit dit advies blijkt dat het systeem van de referentietabellen vaak wel bekend is, maar nog niet algemeen gebruikt wordt. Veelgenoemde redenen daarvoor zijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • de juiste tabel voor de vindplaats/het werkgebied is niet aanwezig, • het technisch-theoretische karakter van de tabellen (wat is de voorspellende waarde/representativiteit en hoe bruikbaar om te rekenen naar gebruikssituatie) • onbekendheid met het systeem. <p>In de huidige vorm is het systeem van referentietabellen nog onvolledig en is de inhoud van de individuele beschikbare tabellen onderling te verschillend. Desondanks lijkt het systeem bij te kunnen dragen aan het verbeteren van een Level Playing Field in de archeologische markt en het beter voorspelbaar maken van archeologische opgravingen. Daarvoor is zeker draagvlak binnen de beroepsgroep. Bij het verder invullen van het systeem dient meer aandacht te worden besteed aan de representativiteit en statistische betrouwbaarheid van de gebruikte dataset.</p> <p>Het rapport van Huisman bevat de volgende adviezen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opstellen van input- en outputspecificaties voor de productie van referentietabellen. 2. Kiezen voor één referentietabel per archeoregio, per subcategorie gebaseerd op (gemiddelde) gegevens van meerdere representa-

Jaarplan Archeologie 2017	
	<p>tieve vindplaatsen</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Het waar nodig updaten van de bestaande referentietabellen naar aanleiding van bovenstaande adviezen 4. Het verder vullen van het systeem van referentietabellen op basis van een prioriteitenlijst (stand van kennis, gecombineerd met behoefte op basis van hoeveelheid onderzoek per provincie) 5. Het maken van een keuze: blijven beperken tot kwetsbare vondsten of uitbreiden met overige vondstcategoriën. 6. Het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van het systeem van referentietabellen <p>Voorstel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Voorgesteld wordt om de verbeteractie langs de lijn van het uitgebrachte advies van Huisman te gaan uitvoeren. Voor advies nr. 5 wordt voorgesteld voor 2017 de verbeteractie te beperken tot kwetsbare vondstcategoriën. Een vervolg op de verbeteractie kan dan desgewenst ook andere materiaalcategoriën behelzen</i>
C Evaluatie Waarderingsystematiek	<p>Medio 2013 is de evaluatie van de KNA Waarderingsystematiek van start gegaan resulterend in een evaluatierapport dat besproken is in het CCvD van 27 januari 2014. Op basis van de uitkomsten van het rapport en het advies aan het CCvD is aanpassing van de KNA Lb en Wb aan de orde. Gezien de planning van de KNA Landbodems en Waterbodems kan dit worden meegenomen met de evaluatie van de KNA 4.0 en worden verwerkt in de KNA 4.1.</p>
D Maatwerkoplossing Archeologie	<p>Het Centraal College van Deskundigen Archeologie (CCvD) heeft nu voor een relatief kleine groep archeologen een maatwerkregeling opgesteld waardoor zij hun werk kunnen blijven uitoefenen. De individuele beoordeling geschiedt voor de werkzaamheden waarvoor deze archeologen over voldoende kennis en ervaring beschikken. In het Actorregister kunnen zij vervolgens worden opgenomen als 'KNA-maatwerkactor'. De Maatwerkoplossing wordt uitgevoerd tussen maart en april 2017, zodat personen ruim voor het sluiten van het overgangsjaar op 1 juli 2017 geregistreerd kunnen worden als Maatwerkactor.</p>
E Modern Oorlogserfgoed (MOE) irt archeologische uitvoering	<p>Dit project kent een gefaseerde aanpak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fase 1 bestond uit een uitgebreide inventarisatie - Het eindresultaat van fase 3 bestond uit een Handreiking Samenloop Archeologie en Explosieven. - <p>Uit de resultaten van fase 1 en op basis van de huidige wetten regelgeving kan geconcludeerd worden dat MOE onderdeel uitmaakt van ons bodemarchief. Daarmee is de tijd rijp om het onderwerp gewoon op te pakken.</p> <p>In principe kan alles wat recent in de bodem is achtergela-</p>

Jaarplan Archeologie 2017	
	<p>ten als erfgoed worden aangemerkt. Veel gemeenten en provincies beseffen het nog niet, maar daarmee is oorlogserfgoed ook onder de archeologie gekomen en kunnen de overheden dit opnemen in hun beleid en zouden behoudenswaardige resten uit deze periode in het provinciaal of gemeentelijk depot gedeponereerd moeten worden.</p> <p>Echter, inzoomend op de uitvoeringspraktijk zijn er 'urgente' problemen te constateren op de volgende twee onderwerpen¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waarderen (en selecteren) van MOE vindplaatsen cf de KNA • Deponeren van MOE vondstmateriaal (deselectie/selectie, conservering) <p>Vanuit deze problematiek richt fase 2 zich op het aspect waarderen (in het licht van de huidige KNA waarderingssystematiek) en op de selectie en deselectie van materiaal uit de WOII tijdens een onderzoek. Het uiteindelijke doel hiervan zou kunnen zijn het geschikt maken van de KNA voor het waarderen en selecteren van resten uit de WOII en helderheid voor alle partijen over (de)selectie en deponering en eisen aan het conserveren. Het resultaat van fase 2 bestaat uit een advies aan het CCvD met concrete aanbevelingen hoe dergelijke vindplaatsen gewaardeerd kunnen worden (KNA waarderingssystematiek) en welke resten van MOE in aanmerking komen voor selectie of deselectie.</p> <p>Nb het eindresultaat is een advies, na besluitvorming door het CCvD kan dit advies leiden tot aanpassing van de KNA Landbodems en Waterbodems.</p>
Programmalijs Effectiviteit van de instrumenten	
A Leidraad Archeologische Standaard Boorbeschrijving	<p>De leidraad ASB is inhoudelijk gezien op onderdelen vermoedelijk niet meer actueel. Tevens is de leidraad in de vorm van een waaier op. De vraag naar de waaier is nog immer relatief groot.</p> <p>Voorgesteld wordt om in 2017 eerst een notitie te laten opstellen waarin in ieder geval de volgende vragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe is het gebruik van de leidraad in de praktijk - Op welke onderdelen is inhoudelijke aanpassing van de tekst nodig (zo ja waarom/met welke onderbouwing) - Is er behoefte aan het uitwisselen van data (cf SIKB 0102) - Incl. organiseren van een expert workshop
B Opstellen instrument voor het maken van verwachtingenkaar-	PM in afwachting van OCW/bespreking Tweede Kamer en beschikbaar komen van extra financiën. Het CCvD ziet of het

¹ Deze problemen zijn o.a. door RAAP aan het CCvD gepresenteerd (vergadering december 2012).

Jaarplan Archeologie 2017	
ten	verslag van 12 december 2016 het liefst een instrument in de vorm van een toetskader en geen richtlijn.
C maken brochure bevoegde overheid	Cf PvA prj 235 nieuwe kwaliteitssysteem
Programmalijn digitaal werken	
A Handreiking Digitale Controle van de op te leveren Onderzoeksgegevens	Het CCvD heeft besloten om dit mee te nemen in de technische werkgroep 0102.

